

Enontekiön kunta
Konserniohje

Sisällys

1. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite	3
2. Soveltamisala.....	3
3. Konserniohjeen hyväksyminen ja sitovuus.....	3
4. Konsernijohto ja tehtävät.....	4
5. Konserniraportointi	4
6. Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen	5
7. Kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen	6
8. Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa	6
9. Konsernin sisäiset palvelut	7
10. Edustajat tytäryhteisöjen hallintoelimissä	8
11. Hyvä hallinto- ja johtamistapa konsernissa.....	8
12. Esteellisyys.....	8
13. Tiedottaminen	9
14. Voimaantulo	9

Päivitys- ja hyväksymismerkinnät

Päivämäärä	Hyväksytty
	Kunnanhallitus
	Kunnanvaltuusto

1. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Kuntalaki (47 §) asettaa kunnille veloitteen päättää kuntakonsernin keskeisistä tavoitteista ja konserniohjauksen periaatteista sekä määrää kunnan konsernijohtosta konserniohjauksen ja konsernivalvonnan järjestäjänä.

Enontekiön kunnan konserniohjeella luodaan puitteet kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeella kunnanvaltuusto määrittelee konserniohjauksen periaatteet, joiden perusteella konsernijohto ohjaa konsernia.

Konserniohjeen tavoitteena on yhtenäistää ja tehostaa konsernin yhtiöiden ja yhteisöjen johtamis- ja hallintokäytäntöjä ja siten varmistaa riittävää avoimuutta ja tiedonkulkua, sisäisen ja ulkoisen valvonnan riittävyyttä ja toimivuutta, riskienhallintaa ja hyvää laskenta- ja kirjanpitoikäytäntöä sekä tilintarkastustapaa siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaisuus huomioon ottaen.

2. Soveltamisala

Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä (kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta). Ohjetta noudatetaan soveltuvien osin myös kuntayhtymissä sekä niissä yhteisöissä, joissa Enontekiön kunnalla on vähemmistöosuus (kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittama omistusyhteyssyryitys ja osakkuusyritys), ns. osakkuusyhteisöt. Kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee pyrkiä siihen, että kunnan konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Vuosittain sekä kunnan talousarviossa että tilinpäätöksessä todetaan konserniin kuuluvat yhteisöt sekä kunnan omistusosuus ja osuus määräysvallasta. Osana omistajanohjausta konserniohjetta täydentävät valtuuston asettama kuntastrategia sekä siinä asetetut linjaukset. Konserniohjeen konsernin valvontaa ja riskienhallintaa sekä hankkimista koskevaa konserniohjausta täydentävät kunnan sisäisen valvonnan ohje sekä kunnan hankintaohje.

3. Konserniohjeen hyväksyminen ja sitovuus

Valtuusto päättää kuntalain 14 §:n mukaisesti konserniohjeesta. Siinä ilmaistaan suurimman osakkeenomistajan näkemys kuntaemon ja sen tytäryhtiöiden välisistä pelisäännöistä.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa sekä muiden kunnan määräysvallassa olevien yhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

Kuntakonsernissa hyväksyttyjä konserniohjeita noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan

tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai esim. osakeyhtiötä koskevan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti kunnanjohtajalle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

4. Konsernijohto ja tehtävät

Kuntalain 14 §:n mukaan kunnanvaltuuston tehtävänä on päättää omistajaohjauksen periaatteista sekä hyväksyä konserniohjeet. Lisäksi valtuusto vahvistaa talousarviossa kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeiset tavoitteet sekä hyväksyy konsernitilinpäätöksen osana kunnan tilinpäätöstä.

Kunnan hallintosäännön mukaan varsinaiseen konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja.

Kunnanhallitus

1. vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle,
2. vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan,
3. määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon,
4. antaa valtuustolle puolivuositain raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä,
5. arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää halutessaan ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa sekä
6. käsittelee arvioinnin tulokset ja johtopäätökset valtuuston puheenjohtajiston kanssa.

Yhtiökokousedustajana toimii kunnanjohtaja yhdessä kunnanhallituksen nimeämien henkilöiden kanssa.

Kunnanjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

5. Konserniraportointi

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista.

Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevasta konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohdon tarkemmin määrittelemällä tavalla.

Tytäryhteisöjen tulee toiminnassaan edistää kuntastrategian ja omistajapoliittisten tavoitteiden toteutumista. Tytäryhteisöjen toiminta-ajatusten tulee tukea kunnan toiminta-ajatusta.

Tytäryhteisö raportoi kunnanhallitukselle toiminnastaan ja taloudestaan suhteessa valtuuston asettamiin tavoitteisiin konsernijohdon ja taloushallinnon antamien ohjeiden ja aikataulun mukaisesti neljännesvuosittain.

Konserniin kuuluvien tytär- ja osakkuusyhteisöjen sekä kuntayhtymien on annettava konsernitilinpäätöstä ja mahdollista välitilinpäätöstä varten kirjanpitolain ja kirjanpitolautakunnan säännösten ja ohjeiden mukaiset tiedot kunnan taloushallinnon pyytämässä muodossa ja sen antaman aikataulun mukaisesti.

Kuntakonsernin toiminnasta on annettava kuntalaisille sellaiset riittävät tiedot, jotka yhteisön aseman ja toimintojen luonne huomioon ottaen voidaan antaa. Yhteisön on annettava kunnalle kuntalaistiedottamista varten tarpeellisia tietoja toiminnastaan. Yhteisön tulee noudattaa kunnan tiedotuspolitiikkaa ja -ohjeita.

6. Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen

Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seuranta varten kunnalle konsernijohdon ja taloushallinnon antamien ohjeiden ja aikataulun mukaisesti raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehitymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoiva viipymättä konsernijohdolle.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten viimeistään 1.3. mennessä. Konsernijohto antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen toimintasuunnitelmat, toiminnan ja talouden seurantaraportit, tilinpäätökset ja välitilinpäätökset, tilintarkastuskertomukset, kokousten esityslistat ja pöytäkirjat tulee toimittaa kunnanjohtajalle viipymättä ja aina pyydettyä.

Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa. Yhteisöt laativat kirjanpidon yhtenäisesti siten, että tilinpäätöksistä on laadittavissa konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös on oltava valmis viimeistään maaliskuun lopussa.

Tytäryhtiöiden tilintarkastajan tulee olla emoyhtiön tilintarkastaja, ja muihin suositellaan valittavaksi emoyhtiön tilintarkastaja.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus saada tietoja tytäryhteisön toiminnasta arvioidakseen valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista.

Tytäryhteisön tulee järjestää riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallintajärjestelmä, joka on yhtenevä emoyhtiön kanssa.

Konserniyhteisöt ovat velvollisia tarvittaessa antamaan kunnalle sen pyytämät tiedot ja selvitykset.

7. Kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen

Kunnan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti konsernijohtolle/kunnan konsernijohtoon viranhaltijalle.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamia tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

8. Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Yhteisön hallituksen/hallituksen puheenjohtajan/toimitusjohtajan on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kirjallinen kunnan/konsernijohtoon kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosryhmäasemansa suhteessa kuntaan

- hallituksen yhtiökokoukselle tekemästä voitonjakoehdotuksesta
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä ja sen muutokset
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei ole erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimuksiin perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

9. Konsernin sisäiset palvelut

Konserniyhteisöille voidaan tarvittaessa antaa sitovia ohjeita sisäisten palvelujen käytöstä, mikäli se katsotaan konsernin kokonaisedun näkökulmasta tarpeelliseksi. Tavoitteena on, että konsernissa hyödynnetään erilaisten tukipalvelujen hankinta- ja volyyimiedut sekä ammatti- ja erityisosaaminen. Palveluja hankittaessa (hallinto-, tieto-, ja henkilöstöhallinto-, materiaali-, tila- ja kunnossapitopalveluja) on selvitettävä Enontekiön kunnan – konsernin tarjoamat palvelut ja niiden kilpailukykyisyys muihin käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin nähden.

Tytäryhteisöjen hankinnat kuuluvat julkisista hankinnoista annetun lain piiriin. Yhteisöt voivat hankkia tavaroita ja palveluja myös yhteishankintayksikön kautta. Mahdollisista yhteishankinnoista kunnan kanssa neuvotellaan erikseen. Yhteisöt noudattavat soveltuvin osin kunnan hankintaohjetta.

Rahoituksen ja rahoitusriskin hallinta on osa konsernijohtamista. Tytäryhteisöt neuvottelevat tarvittaessa konsernijohtoon kanssa rahoituksen suunnittelusta ja järjestämisestä. Konsernissa on käytössä konsernitili.

Investointien tilapäisrahoituksesta tehdään aina erillinen päätös kunnanhallituksessa ja tytäryhteisön hallituksessa.

Konserniyhteisöt noudattavat toiminnassaan soveltuvin osin kunnan henkilöstöpolitiikan periaatteita.

10. Edustajat tytäryhteisöjen hallintoelimissä

Omistajan keskeisiä vaikuttamismuotoja yhteisön toimintaan on edustajien valitseminen yhteisön hallinto- ja päätöksentekuelimiin. Kunnan tytäryhteisöjen hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus sekä riippumattomuus ja kyky arvioida yhteisön hyvää hallinto- ja johtamistapaa. Valituille edustajille on luotava edellytykset asiantuntemuksensa ja osaamisensa kehittämiseen.

Hallitusjäsenehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisöjen hallituksiin nimetään kuntakonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua.

Kunnan ja kuntayhtymien hallintoon sekä tytär- ja osakkuusyhteisöjen hallintoon valitsemien edustajien tulee edesauttaa valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista ja noudattaa kunnan talousarviota ja taloussuunnitelmaa sekä kunnanhallituksen tai kunnanjohtajan erikseen antamia ohjeita sekä toimia muutoinkin kunnan edun mukaisesti.

11. Hyvä hallinto- ja johtamistapa konsernissa

Hyvään hallintotapaan kuntakonsernissa kuuluu, että kunnan tytäryhteisöjen asioita kunnan hallinnossa käsiteltäessä noudatetaan hallintolakia ja muita menettelytapasäännöksiä.

Tytäryhteisöjen tulee noudattaa toiminnassaan kunnan hyväksymiä hyvän hallinnon- ja johtamistavan –ohjeita. Yhteisön hallitus, sen jäsen ja toimitusjohtaja ovat velvollisia toimimaan yhtiön edun mukaisesti. Toiminnan on oltava asianmukaisesti organisoitua ja sitä on johdettava noudattaen ammatillisia, liiketaloudellisia ja lainsäädännöllisiä vaatimuksia.

Hallituksen ja toimitusjohtajan oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät lähtökohtaisesti osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaan.

12. Esteellisyys

Esteellisyyden osalta noudatetaan mitä hallinto-, osakeyhtiö ja kuntalaissa säädetään esteellisyydestä. Hallintolain 28 1 §:n 5 kohdassa säädetään yhteisöjääviydestä, jota sovelletaan myös kunnan omistuksessa ja määräämisvallassa olevan yhteisön, kuten osakeyhtiön hallituksen jäseniin, jotka on valittu yhteisön hallintoon kunnan edustajina.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan virkamies (viranhaltija tai luottamushenkilö) on esteellinen, jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä, toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa.

Hallintolain 28.1. §:n 5 kohtaa ei sovelleta kunnan luottamushenkilöön, viranhaltijaan tai työntekijään, jos tämä on mainitussa lainkohdassa tarkoitettussa asemassa kunnallisessa

liikelaitoksessa tai kuntayhtymässä. Liikelaitoksen johtaja ja johtokunnan jäsenet sekä kuntayhtymän johtaja ja hallituksen jäsenet ovat kuitenkin esteellisiä, jos kunnan edut ovat ristiriidassa liikelaitoksen tai kuntayhtymän etujen kanssa taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn.

Osakeyhtiölain 6 luvun 4 §:n mukaan hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja ei saa osallistua hänen ja yhtiön välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn. Hän ei myöskään saa ottaa osaa yhtiön ja kolmannen henkilön välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn, mikäli hänellä on siitä odotettavana olennaista etua, joka saattaa olla ristiriidassa yhtiön edun kanssa.

Lisäksi esteellisyydestä on säädetty Kuntalain 97 §:ssä.

13. Tiedottaminen

Kuntalain 29 §:n mukaan kunnan on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille yhteisöjen toiminnasta. Kunnanhallitus ohjaa ja johtaa kunnan ja kuntakonsernin viestinnän kokonaisuutta.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolesta kunnanjohtaja. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

14. Voimaantulo

Konserniohjeet tulevat voimaan, kun valtuusto on ne hyväksynyt.

Konserniohje tulee käsitellä ja hyväksyä tytäryhteisöjen ylintä päätösvaltaa käyttävissä toimielimissä, jonka jälkeen ohjeet sitovat tytäryhteisöjä.